



# Titigaqnia Havaakharhiurutinik

Kiinauyaliqiyikkunit Havakvian



## Titigaqnia havaakharhiurutinik

Ilviin Titigaqnia havaakharhiurutinik tamnalu akhugaluk illigutiuyut havahaqnik kingnihialigagavin. Unna naunaitkutighanun ilitturipkainikkut ikayutaujniaama kittunik ihuakiyanik kanugittunik titiganiatigun havaakharkun itmaganik. Kanuklu ilviin ikayutihaknik inminiiqtiqtunit, taimaa nakutqiyainik ihumaliuriaptिंगni ilviin uuktukgaknun, naunaikutigilugulu ihuakiyanik piumayaknik.

### Hunaumagang havaakharhiurutinik?

Havaakharhiurutinik naitumik naunaikutigaan, tikkuagutigiyaaan titigania illviin havaq̄tinut kanuk ilviin havaknikun atuq̄tauvakgainik, Ilinniaq̄gutalu, ayuiq̄himayakhait. Titigaliktinnatin ilviin hunaumagang havaakharhiurutinik, ilviin iniktiklugu aayuiq̄himayakhait naunaiyaklugit kaffiumagata, kingtunik tamainik ayuiq̄himayaknik aitutiginiakiun havakvigihimayainun.

### Inmiiq̄ naunaitkutatit aihimaviptingni

Hivutlimin ilviin havakvigihimayan takuyahaat ilviin attain. Naunaitihimalugulu, ilitanaktumiklu, taiguguminaktumiklu.

Ilviinlu hunaumagang havaakharhiurutinik. Ilviinlu titigakavikpin naunaihimalugu, tamaitalu hivayarvikhahi hamma nappai, qaritauyaliq̄itjutinglu titiraq̄viangitluuniit

Ilviinli nunataaq̄himayumi agtani Nunavungmi Nunani Agigutigaaan, ilviin naunaihimayahagiya hunaumagang havaakharhiurutinik.

### Ilinniaq̄gutitiin

Naunaiyaklugiit ilviin ilinniaq̄gutitiin, hivutliutilugu hatya Ilinniaq̄gutinihimagayatiin, utimut havaklugit titiganiit. Tapkuanlu Iliharvigiyān antiganlu, huminmagata nunagangni illiniavikni humitmagata naunaiyaklugu (ilihagiaffaq̄himayut taimalu ilihaq̄ataaqtut), kaggalu ukiumi illiharkin imalu iniltatin ilihauyutitin.

Titigaklugitlu tamaita aituihimaarniaqtunlu naunaitkutingnik imalunin ayuittiaq̄himayut naunaitkutakhaq̄ ilviin pinghimayaknik, tapkunigalu naitumik Ilihaidjutiknik hapkunatun qaritauyakkut titirauyarnirmun imalunin naunaiqhimaliqtuq̄ qaritauyakkut, pangnarutikhat, akhaluutiturnikkut Laisi, imalunin atlanik ayuiq̄hangnighainik ikayutauniaguknahiyuk havarhaqnun uktuktanun.

### Ilihimagayatiinlu, Ayuihimayatiinlu

Atuklugin hunaumagang havaakharhiurutinik humii havaq̄himayutinlu, hunaatlu iliharhimayatin, kanuklu ilviin ayuiq̄himayakhait ayuq̄hahimaviin havahaknun uktuktanun. Ilviinlu naunaiktialugitlu ikayuutigilugit pittaqtangit, ayuiq̄himayakhait, taimalu ayuitakhatit Ilitangnapiaqtumik havauhianik ilitaq̄hinaqtun ilviin uktuktanun. Naunaikhiyaangni kangiq̄hilugulu havaakhamut naunairutikhaniklu havaakhanik ilavlugit kangihimalugitlu huunat havakhanun kingnitainik. Hapkuanli pinghimayain akiliqtugauyūq̄ akiliqtugaunittuq̄luniit havaq̄nikun, ikayuinahuni havaktuk ayuitakhatit, imalu huliluqaarutait

Taimali ilviin ayuihimayatiit adjikutagigitpagu havahakkun uktuktanun, kungiatialugiit kanuk pilimaittut ayuiqhimayakhait ilviin ayuihimayanik uktukguvin nutamun havahamun, hivunniugutaan havakatigiknikkun, havaktut aallatqiinik havaktughauyut tamainnik, upalugaiyanian, ukaknikunlu katimapkainikun, ukangniganlu, titiraqnikunlu nuktiginikun.

Ilviinli naunaiyailigupkin havakkun ayuitakhatit , nayuganiktlu (Nunalaani, Aviktunirmi Ukiuktaqtumi: ) ubluitlu havaviini (tatqiqhiut,ukiuga) atuni havakkin imalunin ikayuinahuni havaktuk nayugani. Artuklutin hulilukaarutikhanut qanuriliurutikhaq uqautit naunaiyaqlugit havagivaktatinlu, hivunniugutan, naunaiyaqtauyuuq, ilauyuq ihuarhaqtauhimayumi, ihivriuktaukpata, pitaaqtanginnik piyakhani, tuhapkaqnikunlu. Kangikhidjutikhaniklu havaanik kutliit talliman atuni havaat. Ilalugu, iliugaklugitlu tapkuan munagitluatatinlu ilaunikun ilviin hatyalu taimalu hatya havagilitakni ayuigihimayatiit, pihimavlutik havaknun ilviin uktuktanun. Tapkuaginait havakkin hunaumagata avalittumik ihumaliugutigiyagani agyuknapyakmaan aallamut pilimaittut ayuiqhimayakhaitlu turangayumik havaakhamut havahanun.

### **Atlaat ihuaqtut atuqtakhat naunaitkutikhan**

Ilviinlu iliugailutin havaaghakun tikittakhanut piimayatluaniq, uqauhiitluan uqayuktaan, imalunin kanuklikak arhunaktun ihuaqtumik pivagainnik imalunin aittuqtauniit. Ilviin ilinagiagiit alliaqiyatinlu imalunin hulilukagutitiit kanuklikak illiknun nakuyumi pityutigiyani. Puiguttailutin, kanuklikak, tikkuagutaayun Hunaumagang havaakharhiurutinik. Huuklu ilviin ihuakiya havahamun nalluamayutin.

Pinghimakangitun kanuk maliktakhat kanuk ilviin Hunaumagang havaakharhiurutinik. Puiguttailutin kihimi ihumagiyaayunik ihummaluutigiyayuniklu tuhayahatigun kuglanun iliugaklugu.

### **Naunaiyautauyuq:**

- Uqanruaniatuga imatun ilviin uktuguvun havahamun Uumayuliyikkunun, taimali ilviin havangahimaitutin tapkunani, ayuittiaqhimayut naunaitkutakhaq tapkununa Avatilirinikkut Iliharhimaguvun. Taimaitumikli, illa ilityavan Ilinniaqgutitnun kullanitumun.
- Taimali uuktuqtaqnun havahaknun Havaktuliyikkunun ilviin arhuut ayuinaaviit havaqnikun havaktuliyikkunni,titigattiyavatin tuhayuhaini Ilinniaqgutitiin naunaitiaklugit.

### **Kullani -10 Hunaumagang havaakharhiurutinik tuniyuq ikayuutikhanik**

1. **Ihumagilugit hivuani.** Taimalui ilviin kinguliutigukni uktuktaknun Hunaumagang havaakharhiurutinik.,ilviin nutkagutanun pinglimaitutinlu imalu ihumaliugutigiunaitatin havahamun.

2. **Kanuk ilviin Hunaumagang havaakharhiurutinik..** Tapkuanlu ilviin Hunaumagang havaakharhiurutinik. Katitiqvingilugitlu havaaghamiknun ayuiqhaidjutikgiit uktuktanun. Arhikkun tainigiit, taigualugit havaakhamut naunairutikhanik nutangutikatalugitlu Hunaumagang havaakharhiurutinik, taimaatut.

3. **Ihwarhaqniaqtaa.** Taimali amigaituniq naunairutingnik naunaitunik, niqlilakatalugit avalilugit hivikittumi pukutikhat kutlitni agyunaikiyauyagani Pitlualugit Ilauyut taigugiaganilu kangihinnaktumiklu.
4. **Agtuklualugin hulilukaarutikhanut uqautit.** Kungiaklualugit hunaatlikak piumayatnik inihimayainik, hivutlimin “Uva” atuktailililugu.
5. **Ihivgiuqlugu.** Pingiakagitaan haatiinnaqhutik tapkuniga titigaknia ihuakmagata. Illanakkin ihivgiutitlugu.
6. **Taimailihimalutin Naunaiyautani 5.** Ilviin Hunaumagang havaakharhiurutinik kanuk pityutihakni nakunmagani ilviin titigaknikun ayuiqhimayakniklu kanuklu nallinin naunaikutauniamata.
7. **Nakuyumik tunihiyavutin.** Hunaumagang havaakharhiurutinik tunityavan. Hallumayumiklu imalu pityagikumiklu. Artulutinlu kangkutamik, titiraqtauyukhaq agtikutani (8.5 x 11-inch) taimalu naqitautiliridjutit taigugiagani agyuknaitumik, imaitumik Times New Roman imalunin Arial.
8. **Naitumik pinglugu.** Pingnahulutin Hunaumagang havaakharhiurutinik. Naitumik immakak malrukunik pingahunik mappiganik.
9. **Ikkuhimaitumiklu.** Ikuguvin ilviin hapkununa Hunaumagang havaakharhiurutinik. Nammagituk taimatun. Amigaitun inuin kinalikak ikkuyun uktutigiyainun havahatiit havaguknaikpaktun havakvigihimayain ilittugigagata itkumayumik.
10. **Ayuittuhauyutin.** Puigutailutin, naunaitkutinik havauhikhainik titirgaq, pinghuilutin titirani kungiaguminaituniklu imalunin piqsaniq ilviin.

Titiraqhimayun ataani ilangit Hunaumagang havaakharhiurutinik. uuktuut ilviin atugumayaknik.

**Amaruq Ayaya**  
P.O. Box 123  
Iqaluit, Nunavut  
XOA 0H0  
867-979-0000  
[aayaya@example.ca](mailto:aayaya@example.ca)

(Nunavunmi Nunatarnikkut Angirutikkut Ikayuutiqaqqit)

### **Tikinahuaqtait**

---

- Hamna tikinahuaqtalu ilviinlu atuqluimalunin atuqhimaitumik. Naunaiyaqlugu naittumik qanuktut piumakyatin.

### **Ayuiqhimayakhait**

- Inungnut tuhaqtakhanik katimapkaiyuni Qablunaatitut Inuktitunlu
- Ikayuqniqlu Ukiuqaqtumi Ulapqiryuaktitlugit Inuit Ulapqilirmiarutaanit taima iligiiktut

### **Ayuihimayatit**

---

Ilinniaqtuliyiyik

Iqaluit, NU

Nakashuk Iliniatuliyiyiin

June 2000-Ublumi

- Upalungaiyaqliqtut atuqtauluaqtukharnik ilihairutikhat
- Naunaiyaplutik hanaqiplutiklu ilihaktit hanalgutikhait pitquhirmut ihuaqtunut
- Titiraqhimayunik pitquhirmut ihuaqtunut havaakhaminutlu ayuitakhatit talvuna kagaluklu hatyamun havaakut

### **Ilinniaqgutitiin**

---

Nunavunmi Ilihariaqpaalivikmi

Iqaluit, NU

Nunavunmi ilihaiyininun Ilinniaqgutitiin Havaaghanik Ilihaquangniaqtun ilihagtut May 1999

Inukshuk ilihagataaqtut iniqtighimayut

Iqaluit, NU

- Nukaghiit/ilihagiaffaqhimayut ilihagiaqtugumayut Ayuittiaqhimayut Naunaitkutakhaq pitquyauyuq June 1994
- Atlakinik Ilihagianigiit

---

**Naunaiyautit Piinnariaqaqhunilu Apiriguvit**